

၂

ကား၊ မ ရေးရာနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍ

ကျား၊ မ ရေးရာကို အခြေခံသော အတွေးအခေါ်များ၊ မျှော်လင့်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများသည် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့၏အပြုအမူများနှင့် အခွင့်အလမ်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်ရာတွင် အဓိကနေရာမှ ပါဝင်နေသည်။ သို့သော် ကျား၊ မ ရေးရာ မညီမျှမှုကို မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် စိုးရိမ်စရာကိစ္စ တစ်ရပ်အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိပါ။ ရုန်းမထွက်သာအစဉ်အလာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများ၊ လူမှုအလေ့အထများနှင့် ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေးစာတမ်း က အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားတို့၏ အသက်ရှင်နေထိုင်မှု များနှင့် အောင်မြင်သော ဘဝများဖြင့် ရှင်သန်နိုင်မည့် အရည်အသွေးများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေသည် ၎င်းတို့အပေါ်သတ်မှတ်ထားသော ကွဲပြားသောတာဝန်များနှင့်တန်ဖိုးများကို ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများနှင့် လူမှု အလေ့အထများက မည်ကဲ့သို့အကျိုးသက်ရောက်စေသည်ကို ဖော်ပြသွားပါမည်။ ဤသုတေသနတွင် မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ သမိုင်းတစ်လျှောက် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသောဇာတ်လမ်းများ၊ ခေတ်ပြိုင်ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဘာသာရေးအမြင်များနှင့် ကဏ္ဍမျိုးရုံရှိ အမျိုးသမီးတို့အပေါ် သတ်မှတ်ထားသော တရားသေအယူအဆများနှင့် အမြင်များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၁၄ခုနှစ် မေလအတွင်းတွင် ပြည်နယ်ခုနစ်ခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီးလေးခုရှိသော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား စုစုပေါင်း ၅၄၃ ဦးကို မေးမြန်းထားပြီး သုတေသနစာတမ်းကို ပြုစုထားပါသည်။

ဤအထူးအနှစ်ချုပ်သည် ပညာရေးကဏ္ဍအတွင်းရှိ ကျား၊ မ ရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ အခြားသော အထူးအနှစ်ချုပ်များတွင် အားကစား၊ သတင်းမီဒီယာ ကျန်းမာရေးနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍ တို့ကို ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာအပြည့်အစုံနှင့် သုတေသနအနှစ်ချုပ်များကို ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်၏ www.raisethecurtain.org တွင် ရယူနိုင်ပါသည်။

The Gender Equality Network
Yangon, Myanmar
© All rights reserved
Published in Yangon, Myanmar,
November 2015

ရန်မထွက်သာ အစဉ်အလာ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ဆောင်မှုများ

လူမှုအလေ့အထများနှင့် ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေး

ကျား၊ မ ရေးရာ နှင့်

ပညာရေးကဏ္ဍ

ဤသင်ခန်းစာတွင် ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် သင်ကြားမှု
ပစ္စည်းများမှ တစ်ဆင့် ဆက်လက်ရှင်သန်နေမည့်
ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများကို အားကောင်းသော
လူမှုရေးရာပုံဖော်မှုများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့်
ပညာရေးစနစ်ကို လေ့လာထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျား၊ မ ရေးရာနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍ

ပညာရေးကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးပါသည်။ ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် ပညာရေးတို့အကြောင်း မကြာခဏ ဆွေးနွေးကြရာတွင် ကျား၊ မ တူညီမှု (ယောက်ျားလေးနှင့် မိန်းကလေးကျောင်းသူများ၏အချိုး) နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များက အဓိက နေရာယူထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် (ထောင်စုနှစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ရည်မှန်းချက် (၃) ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာနှင့်ဆက်စပ်သည့်) တရားဝင်စုစုပေါင်းအရေအတွက်အရ မူလတန်းပညာရေးတွင် ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှမှု ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အသေးစိတ်လေ့လာမှုများ မရှိသဖြင့် ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် သီးခြား ဒေသနောက်ခံအခြေအနေများတွင် တန်းတူညီမျှ ဖြစ်စေရန် ဖေးမခြင်းဆိုင်ရာ အခြားပြဿနာများအကြောင်းကို အစိုးရမဟုတ်သော ပညာရေး သို့မဟုတ် အခြားကဏ္ဍများတွင်လည်း မသိရှိသလောက်နီးပါးဖြစ်ပါသည်။ မူလတန်းပညာရေးတွင် ကျား၊ မ အရေအတွက် တူညီမှုအချိုးကိုသာ ပိုမိုအာရုံစိုက် နေသောကြောင့် ကျား၊ မ ရေးရာနှင့် ပညာရေးတွင် ပိုမိုရှုပ်ထွေးပြီး မမြင်သာသော ပြဿနာများကို ဆွေးနွေးရန်အတွက် လျစ်လျူရှုထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

Every Day	Yesterday	Today	Tomorrow
			
washes the clothes	washed the clothes	washing the clothes	going to wash the clothes
			

ပုံ ၁ စတုတ္ထတန်း အင်္ဂလိပ်စာအုပ်မှပုံ

ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် သင်ကြားမှု ပစ္စည်းများမှတစ်ဆင့် ဆက်လက် ရှင်သန်နေမည့် ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများကို အားကောင်းသော လူမှုရေးရာပုံဖော်မှုများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် ပညာရေးစနစ်ကို လေ့လာထားသည်။

ယောက်ျားလေးများအား ဝင်ငွေရှာဖွေသူများအဖြစ် ပုံဖော်ကြပြီး မိန်းကလေးများအား အိမ်မှုကိစ္စတွင် တာဝန်ရှိသူများအဖြစ် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပုံဖော်ကြပြီး ယောက်ျားလေး များက မိန်းကလေးများထက် သာလွန်ကြောင်းကို အလေးပေးထားသည်။

ယောက်ျားလေးများအား သန်မာသူ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို အလေးထားသူ၊ ဝင်ငွေရှာဖွေသူ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို အလေးထားသူ၊ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်၍ အမျိုးသားရေးတွင် တာဝန် ရှိသူများအဖြစ် ပုံဖော်ကြပါသည်။ မိန်းကလေးများအား ထိုဝိသေသလက္ခဏာများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် နှုတ်ဆိတ်သူ၊ ကုန်ကြွေးရှင်၊ မျိုးဆက်ပြန်ပွားရေးအတွက် တာဝန်ရှိသူ၊ မိသားစုကို အလေးထားသူနှင့် ရိုးရိုးကုပ်ကုပ် နေသူများအဖြစ် သတ်မှတ် ကြပါသည်။ ထိုကျား၊ မ ရေးရာဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို မြန်မာ့ပညာရေးစနစ်က ပြန်လည် အသက်သွင်းနေသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများတွင်လည်း ထိုလူမှု ပုံဖော်ခြင်းစနစ်ကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးကာ ယောက်ျားလေးနှင့် မိန်းကလေးများအတွက် ခွဲခြားထားသော သင်တန်းများပေးခြင်းဖြင့် ကျား၊ မ ရေးရာ အခြေပြု အလုပ်ခွဲခြား ထားခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

အမျိုးသားများအတွက် လစာဝင်ငွေ ပိုကောင်းသည့်အလုပ်အကိုင်များ အစရှိသည့် အနာဂတ်အလုပ်အကိုင် ရှေးချယ်မှုများ၊ အခွင့်အလမ်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကျား၊ မ ရေးရာ တရားသေ အမြင်များဆိုင်ရာ မြင်သာထင်ရှား၍ တစ်သမတ်တည်းဖြစ်သော ပုံစံများကို ကျောင်းသုံးဖတ်စာအုပ်များတွင် တွေ့ရပါသည်။ မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သမိုင်းနှင့် ပထဝီဘာသာရပ်များအပါအဝင် သူငယ်တန်းမှ ဆဋ္ဌမတန်းအထိ ကျောင်းသုံး ဖတ်စာအုပ်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရာတွင် ယောက်ျားလေးများကို အားကစား လိုက်စားခြင်း၊ သစ်ပင်တက်ခြင်း အစရှိသည့် သွက်လက်ဖျတ်လတ်၍ ဆော့ကစား သန်သူများအဖြစ် မြင်တွေ့ရပြီး မိန်းကလေးများကို ပုံမှန်အားဖြင့် ၎င်းတို့၏ခင်များကို ကူညီတတ်သူ၊ နာခံသင်ကြားတတ်သူများအဖြစ် ပုံဖော်ထားပါသည်။ တတိယတန်း အင်္ဂလိပ်စာ ဖတ်စာအုပ်မှ အလုပ်အကိုင် ရှေးချယ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ထပ်မံ လေ့ကျင့်ရန် လေ့ကျင့်ခန်းတွင် အမျိုးသားများအတွက် မတူညီသည့် အလုပ်အကိုင် ၁၆ ခုထက်မနည်း (စစ်သား၊ ဆရာဝန်၊ သင်္ဘောသား၊ ဆိုင်ပိုင်ရှင်၊ အပ်ချုပ်သမား၊ ဥယျာဉ်မှူး၊ လယ်သမား၊ စက်ခေါင်းမောင်းသူ၊ တံငါသည်၊ အလုပ်သမား၊ မုန့်ဖုတ်သမား၊ မီးသတ်သမား၊ စာပို့သမား၊ ဘတ်စ်ကားမောင်းသူနှင့် ရဲသား) ဖော်ပြထားသော်လည်း အမျိုးသမီးများအတွက် ကျောင်းသူဟု ဖော်ပြထားသည့် မိန်းကလေးတစ်ယောက်အပြင် အလုပ်အကိုင်နှစ်မျိုး (သူနာပြုနှင့် ရဲမေ)သာရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရွတ်ဆိုရန်

တို့တာဝန်

လယ်သမားကြီး ဦးသာအောင်
စပါးစိုက်ကာ ပြည်ကျိုးဆောင်။
ကိုဖိုးမောင် အလုပ်သမား
ကုန်ထုတ်တိုးဖို့ သူကြိုးစား။

ဦးဖိုးကျားက ကျောင်းဆရာ
စာပေတတ်ဖို့ သင်ပေးတာ။
မောင်ထွန်းသာ တပ်မတော်သား
နိုင်ငံ့ရန်ကို ကာကွယ်ထား။

စာဖြန့်ဖြူးရေး မောင်သိန်းတန်
စာပို့ရာတွင် အချိန်မှန်။
ကိုသာခံ မီးသတ်သမား
မီးသတ်ရာတွင် သူစွန့်စား။

ပုံ ၁ ပထမတန်းမြန်မာစာ ဖတ်စာအုပ်မှ 'တို့တာဝန်' ကဗျာ

အခြား ဥပမာတစ်ခုမှာ ပထမတန်း မြန်မာစာဖတ်စာအုပ်မှ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်အကိုင်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် 'တို့တာဝန်' ကဗျာ ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာ၏ သဘော သဘာဝနှင့်ရေးဖွဲ့ဟန်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာမှဆင်းသက်လာသော အပြုအမူဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များ (ဥပမာ- မိဘဝတ်၊ သားသမီးဝတ်၊ ခင်ပွန်းဝတ်၊ ဇနီးဝတ် စသည်ဖြင့်) နှင့် ဆင်ဆင်တူပါသည်။ စံအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့် အပြုအမူများကို 'တာဝန်' နှင့် 'ဝတ္တရား'များအဖြစ် ဘောင်ခတ်ထားသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် သင့်တော်သည့် ကျား၊ မ ရေးရာ အခြေပြု (အလုပ်အကိုင် ရွေးချယ်မှုများအလိုက်) ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို လေးစားလိုက်နာနိုင်စေမည့်နည်းဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

စာသင်ကြားခြင်း အသက်မွေးမှုသည် အထူးသဖြင့် မြို့ကြီးပြကြီးများနှင့် ဝေးရာ နေရာဒေသများတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် နည်းပါးလှသော အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဆရာမဖြစ်ခြင်းသည် အများ လေးစားသည့် အလုပ်အကိုင်ဖြစ်ပြီး၊ ကျား၊ မ စံနှုန်းများအား ချိုးဖောက်ရန်မလိုသည့် အမျိုးသမီးများ၏ အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကျား၊ မ စံနှုန်းများ

အကြောင်း မေးခွန်းထုတ်ရန်နှင့် လေ့လာစူးစမ်းရန် အခွင့်အလမ်း များများစားစား မရနိုင်သည့် ဆရာမများသည် အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များအား တရားသေဆန်သည့် ကျား၊ မ စံနှုန်းများကို ပုံစံသွင်းသင်ကြားပေးရာတွင် အရေးပါသည်ကဏ္ဍမှ မည်သို့ ပါဝင်နေကြောင်း ပညာရေးကျွမ်းကျင်သူများက ဆွေးနွေးထားပါသည်။

ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများသည် ယောက်ျားလေးနှင့် မိန်းကလေးတို့အကြား ကျောင်းခေါ်ခိုခို၊ ကျောင်းဆက်တက်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့အပေါ်တွင် အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော မိသားစုတာဝန်များသည် မိန်းကလေးများကို ကျောင်းမှနှုတ်ထွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ချသည့် အပေါ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ အရွယ်မရောက်သေးသည့် မိန်းကလေးများဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးက မိန်းကလေးများ၏ မိသားစုကို ထောက်ပံ့လိုသည့် ဆန္ဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းသည် မိန်းကလေးများအနေဖြင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကို စွန့်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့သည်အထိ ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ မိန်းကလေးများအား ပညာဆက်မသင်စေခြင်းအတွက် အခြား ယေဘုယျအကြောင်းပြချက်တစ်ခုမှာ မိန်းကလေးများအပေါ်တွင် ခြိမ်းခြောက်နေသည့် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ထိပါးနှောင့်ယှက်မှုများ (အမှန်တကယ် သို့မဟုတ် ထင်မြင်ယူဆချက်)ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုံခြုံမှုရှိသည်ဟူသော အမြင်များသည် မိန်းကလေးများ ကျောင်းတက်ခြင်းတွင် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေသည်။ သို့ရာတွင် ဘာကြောင့် သက်ဆိုင်ရာဒေသများတွင် မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများ ကျောင်းမှနှုတ်ထွက်ရသည်ကို ကျား၊ မ ရေးရာ အမြင်ဖြင့်ကြည့်လျှင် ကျောင်းဆက်တက်ခြင်းနှင့် ကျောင်းထွက်ခြင်းတို့တွင် ရှိနေသောပြဿနာများကို ရှာဖွေနိုင်မည်။

မိန်းကလေးများ၏ ပညာရေးသည် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ရှိလာသော်လည်း ယောက်ျားလေးများ၏ ပညာရေး နောက်ကောက်ကျန်ခဲ့ဆဲ ဖြစ်ကြောင်းကို လေ့လာချက်များအရ သိရှိရပါသည်။ ယိုယွင်းလာသည့် စီးပွားရေး အခြေအနေအရ မိသားစုဝင်ငွေတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အားဖြည့်ကူညီမှု အရေးပါလာသည့်အတွက် လုပ်အားဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်ထိုးဖောက် နိုင်ရန်နှင့် ရှိထားသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းမှုကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် မိန်းကလေးများလည်း ပညာတတ်ရန်လိုအပ်သည်ဆိုသည့် အတွေးအခေါ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများအား ပညာသင်ကြားပေးခြင်းကို အသုံးဝင်မှုတန်ဖိုးအရ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တွက်ချက် နေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။

ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော
မိသားစုတာဝန်များသည် မိန်းကလေးများကို
ကျောင်းမှနှုတ်ထွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ချသည့် အပေါ်တွင်
အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်။ အရွယ်မရောက်သေးသည့်
မိန်းကလေးများဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးက
မိန်းကလေးများ၏ မိသားစုကို ထောက်ပံ့လိုသည့်
ဆန္ဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းသည် မိန်းကလေးများအနေဖြင့်
ပညာရေး အခွင့်အလမ်းများကို စွန့်လွှတ်ဆုံးရှုံးခံသည်အထိ
ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ပညာတတ်လျှင် ဘာတွေရလာနိုင်မည်လဲ၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့် အိမ်ထောင်ပြုရန် မျှော်လင့်ချက်တို့အပေါ်တွင် တွက်ချက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ နေရာတော်တော်များများတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် ပညာရေးသည် အခြေခံပင်ကိုယ် တန်ဖိုးတစ်ခုအဖြစ်၊ သို့မဟုတ် အခွင့်အရေးအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မမြင်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တန်းတူညီမျှမှုမရှိသောပညာရေးကဏ္ဍကို ပြောင်းလဲနိုင်မည့် အဆင့်များ

ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများနှင့် တရားသေအမြင်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှု များတွင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ ပါဝင်လာစေရန်နှင့် သမားရိုးကျနှင့် သမားရိုးကျမဟုတ်သောပညာရေး နှစ်ခုစလုံး၏ ဆရာအတတ်သင် သင်တန်းများတွင် ကျား၊ မ ရေးရာ အသိအမြင်ဖွင့်ရေးကို အသေအချာ ထည့်သွင်းရပါမည်။

- လုပ်ငန်းစဉ် ချထားပြီးဖြစ်သည့် ရာထူးဝင် ဆရာအတတ်သင် ပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ကျား၊ မ ရေးရာကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရမည်။ အဆင့်မြင့်ပညာနှင့် အခြေခံပညာ နှစ်ခုစလုံးကို ရည်ရွယ်ကြိုးပမ်းရန် လိုအပ်သည်။ ဤတွင် သင်ကြားနည်းစနစ်များနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း နှစ်ခုစလုံးပါဝင်သည်။
- လက်ရှိ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် ရပ်ရွာမှ ဆရာ၊ ဆရာမများအား ကျား၊ မ စံနှုန်းများ အကြောင်း ဆွေးနွေးရန်နှင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစားနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးပေးရမည် ဖြစ်ပြီး၊ သက်တူရွယ်တူချင်း လေ့လာသင်ယူသည့် ပုံစံကိုသုံး၍ ကျောင်းတွင် အသုံးပြုနိုင်မည့် လက်တွေ့နည်းလမ်းများ ပေးရမည်။ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း လက်ခံ စွဲကိုင်ထားသည့် စံနှုန်းများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် တိုက်တွန်းသည့်အခါ ဖြစ်ပေါ် လာနိုင်သည့် အသိတရားဆိုင်ရာ ဝိရောဓိများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဆရာ၊ ဆရာမ များအား တစ်ဦးချင်း ကူညီပေးပေးရမည်။
- ကျောင်းသုံးဖတ်စာအုပ်များ အပါအဝင် သင်ကြားရေးနှင့် သင်ယူရေးပစ္စည်းများ အားလုံးကို ကျား၊ မ ရေးရာ မှန်ဘီလူးဖြင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရမည်။ အနာဂတ် ပညာရေးသုံးပစ္စည်းများသည် တရားသေဖြစ်သော ကျား၊ မ ရေးရာစံနှုန်းများ ထပ်လောင်းအားဖြည့်ခြင်း မဖြစ်စေရဘဲ၊ ယောက်ျားလေး၊ မိန်းကလေး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအား တန်းတူအခွင့်အလမ်းများဖြင့် ဘဝနယ်ပယ်အားလုံးတွင် တန်းတူညီမျှ ပါဝင်နိုင်ရေးကို ဦးတည်ရမည်။
- စံနှုန်းချိုးဖျက်ခြင်း ကြိုးပမ်းမှုများသည် မိန်းကလေး၊ ယောက်ျားလေးများအတွက် အလုပ်အကိုင်/ လေ့လာမှုဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လက်တွေ့ အခွင့်အလမ်းများရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရမည်။

- စိတ်ဝင်စားမှု၊ သို့မဟုတ် ပင်ကိုစွမ်းရည်အရ လူတိုင်းရွေးချယ်နိုင်သည့် ဝန်းကျင် အခြေအနေများ ဖန်တီးခြင်းဖြင့် သမားရိုးကျမဟုတ်သော ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသင်တန်းများတွင် ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများကို စိန်ခေါ်ရမည်။
- ‘ရောင်းလိုအား’နှင့် ‘ဝယ်လိုအား’ နှစ်ခုစလုံးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ သို့မှသာ ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများကို စိန်ခေါ်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရွေးချယ်မှုများကို လုပ်အားဈေးကွက်တွင် လက်တွေ့ကျကျ အသုံးချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။
- အလုပ်အကိုင် ရွေးချယ်မှုများတွင် ကျား၊ မ ရေးရာ စံနှုန်းများကို စိန်ခေါ်ရန် ရည်ရွယ်သည့် အပြုသဘောဆောင်သော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ အလုပ်ရှင်များ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများအပါအဝင် အဓိကသက်ဆိုင်သူအသီးသီး ပါဝင်စေရမည်။
- ဆရာ၊ ဆရာမများအား ထူးထူးခြားခြား လုပ်နိုင်လာစေရန် အခွင့်အရေးပေးရမည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများ ကျား၊ မရေးရာ တရားသေပုံသေကားကျ အယူအဆများမှ ပြောင်းလဲလာစေရန် တာဝန်များလျော့နည်းစေခြင်း၊ ဆရာ၊ ဆရာမ အင်အားဖြည့်ခြင်း၊ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားအရေအတွက်လျော့ချခြင်း၊ မတူကွဲပြားသော သင်ကြားရေးသုံး ပစ္စည်းများ၊ လုံလောက်သောအချိန်၊ နည်းလမ်းများနှင့် လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် တို့ကို ပြုလုပ်ပေးရမည်။ ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုနှင့် ညွှန်ကြားချက်များတွင် ဤကဏ္ဍအပေါ် အလေးထားရန် မှုချလိုအပ်ပါသည်။

ပညာရေးကဏ္ဍ ဘက်စုံပြန်လည်သုံးသပ်ချက် (CESR) တွင် တောင်းဆိုထားသည့်အတိုင်း ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်းများကို ရည်ရွယ်ဖြေရှင်းမည့် ပညာရေးဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများပေါ်ထွန်းလာရေး သေချာစေရမည်။

- အားလုံးလွှမ်းခြုံသည့် ပညာရေးဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲရာတွင် အစိုးရ၏ နိုင်ငံတကာ ကတိကဝတ်များ (CEDAW, BpFA) အပြင် အမျိုးသားရေး ကတိကဝတ်များ (NSPAW) နှင့် တစ်ပြေးညီရှိစေရမည်။
- လိင်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု၊ လူမှုရေး သို့မဟုတ် စီးပွားရေး အဆင့်အတန်း၊ ပထဝီအနေအထား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ မသန်စွမ်းမှု၊ သို့မဟုတ် အခြား ဝိသေသများကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားဘဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးသူငယ်များ၊ လူငယ်များနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ အားလုံးအနေဖြင့် အဆင့်မီပညာများ သင်ယူပိုင်ခွင့်ကို အသေအချာ ရရှိခံစားနိုင်စေရန် ဖေးမ၍ တန်းတူညီမျှမှုအပေါ် အဓိကအလေးထားသည့် အမျိုးသားအဆင့်၊ ဘက်စုံလွှမ်းခြုံသည့် အားလုံး အကျုံးဝင်သော ပညာရေးမူဝါဒတစ်ရပ် ရေးဆွဲရမည်။

- အားလုံးအကျုံးဝင် ပညာရေး၊ သမားရိုးကျမဟုတ်သော ပညာရေးနှင့် သင်ကြားသည့် ဘာသာစကားတို့အပေါ် အဆိုပြုထားသည့် ကနဦးလုပ်ငန်းစဉ်များ အစရှိသော သီးခြားပညာရေးမူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် ကျား၊ မ ရေးရာကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရမည်။
- NSPAW တွင် တောင်းဆိုထားသည့်အတိုင်း သုတေသနနှင့် စစ်တမ်းများဖြင့် အချက်အလက် ကောက်ယူရာတွင် လိင်၊ အသက်အရွယ်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနှင့် နေထိုင်ရာဒေသအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရမည်။
- ကျား၊ မ ရေးရာ ဘက်လိုက်မှုကင်းသည့် ကျောင်းသုံးဖတ်စာများထုတ်ဝေရန် ရည်ရွယ်သည့် ပညာရေးသုံးအထောက်အကူပစ္စည်းများအား ဘက်စုံပြန်လည် သုံးသပ်ရာတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်စေရပါမည်။

ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးအတွက် ရှေ့ဆက် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ။

- အလှူရှင်များ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သမဂ္ဂများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများစသည်တို့အား ကျား၊ မ ရေးရာကို ပါးစပ်ပြောတင် မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရန် စိန်ခေါ်တိုက်တွန်းရမည်။ ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှမရှိခြင်း၏ အဓိကရေသောက်မြစ်အကြောင်းရင်းခံများ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ကြီးမားစွာ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအားလုံးတွင် ကျား၊ မ ရေးရာ အမြင်ဖြင့်ကြည့်ရန် တိုက်တွန်းစည်းရုံးရပါမည်။
- ‘ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကို ‘အမျိုးသမီးများ၏ကိစ္စ’အဖြစ် ရှုမြင်ခြင်းမှ ‘နိုင်ငံရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာကိစ္စ’ အဖြစ် ပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ရမည်။
- ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေးလုပ်ငန်းများ၏ အခြေခံကို လက်ရှိတက်ကြွလှုပ်ရှားသူ အဝန်းအဝိုင်းထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေရန်အတွက် လူမှုစီးပွားနောက်ခံများ၊ ပညာရေးအဆင့်အတန်း၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ နေထိုင်ရာဒေသများ၊ ကျား၊ မ သဘာဝနှင့် စွမ်းရည်အသီးသီးရှိကြသည့် မတူကွဲပြားသူအားလုံး ပါဝင်လုပ်ဆောင် စေရမည်။
- လူတို့၏ဘဝများတွင် လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြနိုင်သော ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှ မရှိခြင်းအကြောင်း ဆွေးနွေးမှုများကို စတင်ပြုလုပ်ရပါမည်။ တစ်ဦးချင်းနှင့် အများအပေါ်သက်ရောက်မှု နှစ်ခုစလုံးကို လေ့လာရပါမည်။
- မျက်ကန်းတောတိုး လိုက်နာခြင်းထက် မေးခွန်းထုတ်ခြင်းနှင့် စူးစမ်းရှာဖွေခြင်း သဘောကို မြှင့်တင်ပေးသည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးစာပေများနှင့် လူမှုတာဝန်များဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ပြန်လည် တန်ဖိုးထားလာစေရေး ဦးတည်ကြိုးပမ်းရပါမည်။ ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံကြသည့် အဆိုပါယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးစာပေများကို အသုံးပြုရပါမည်။

- ယဉ်ကျေးမှုအရ လက်ခံထားသော ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်ခြင်းနှင့် အပြန်အလှန် ပြောဆိုခြင်းပုံစံများကို သတိပြုရပါမည်။ အပြောင်းအလဲကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ခြင်းထက် အပြုသဘောဆွေးနွေးပြောဆိုခြင်းဖြင့် ချဉ်းကပ် ရပါမည်။
- ကျား၊ မ ရေးရာကို ပေါင်းစပ်လုပ်ကိုင်ရာတွင် လက်တွေ့ကျပြီး၊ ကိစ္စရပ်အပေါ် အခြေခံ၍ ထိုကိစ္စကို ‘မည်သို့’ ဖြေရှင်းမည်ဆိုသည့် အဖြေရှိရပါမည်။
- အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးရှိ ကျား၊ မ ရေးရာ ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီဖြစ်ပြီး၊ ယုံကြည်ရသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ခိုင်လုံသော သတင်းအချက်အလက်များပေးရန် အသင့်ရှိနေရပါမည်။
- ပေးလာသည့်အခြေအနေတွင် ‘အပြောင်းအလဲကို အဓိကဆောင်ရွက်သူများ’ ကို ရှာဖွေရွေးထုတ်နိုင်ရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျား၊ မ ရေးရာ အသိအမြင်ရှိ၍ နယ်ပယ်တစ်ခုခုတွင် အတွင်းကျကျသိထားသူများ၊ စာနာစိတ်ရှိပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့် ပါဝါကိုင်ထားသူများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်သူများ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ သတင်းထောက်များ၊ မိဘများ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ၊ မိမိတစ်ဦးချင်းဘဝတွင် မိမိအပေါ် လွှမ်းမိုးနေသော စံနှုန်းများ၏ ကျား၊ မ ရေးရာအမြင်များအား ပြန်လည်စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ မိမိ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင်သာမက ကိုယ်ပိုင်ဘဝတွင်ပါ အပြောင်းအလဲဖြစ်အောင် စတင်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်သည် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသောကွန်ရက်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ပေးရန်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေသောစနစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အလေ့အထများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် ဆောင်ရွက်နေသောကွန်ရက်ဖြစ်ပါသည်။ ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်အကြောင်းကို ထပ်မံသိရှိလိုလျှင် facebook <https://www.facebook.com/genmyanmar> စာမျက်နှာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ gen.myanmar@gmail.com အီးမေးလ်ကို တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

ဓါတ်ပုံပညာရှင်များသို့ ကျေးဇူးတင်လွှာ

‘ရုန်းမထွက်သာအစဉ်အလာ’ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများ၊ လူမှုအလေ့အထများနှင့် ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး အစီရင်ခံစာနှင့် စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်များတွင် ပါဝင်ပုံဖော် ထားသောဓါတ်ပုံများအား ရိုက်ကူးပေးခဲ့ပါသောဓါတ်ပုံပညာရှင်များဖြစ်ကြသည့်

ကြယ်ပြာ၊ ခွန်သီဟ၊ စည်သူဇေယျ၊ ဆိုင်မိုင်း ထွန်းထွန်းဇော်၊ ထူးအောင်ကျော်၊ ဒီနင်ဘောက်မော်၊ နိုင်ထွန်းဝင်း၊ မြတ်သန္တာဦး၊ ရွှေဝတ်မူန၊ ရီတာခင်၊ ရည်မွန်ဦး၊ သုသူ၊ သိန်းနိုင်(ခ)ညီတော်မောင်၊ အောင်နိုင်ထွန်းဟိန်းနှင့် အာကာထွန်းကျော်

တို့ကို ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက် (Gender Equality Network) မှ ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ ဓါတ်ပုံပညာရှင် များသည် ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်မှ ပြုလုပ်ခဲ့သော မှတ်တမ်းဓါတ်ပုံ သင်တန်းနှင့် ဓါတ်ပုံပြင်ပွဲတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ သင်တန်းတွင် သတင်းဓါတ်ပုံပညာများ၊ ဓါတ်ပုံပညာဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့်အတူ အစီရင်ခံစာကို လွှမ်းခြုံမိသော အဓိအကြောင်းအရာများကို လေ့လာသင်ယူခဲ့ရပါသည်။ အစီရင်ခံစာနှင့် စာတမ်း အကျဉ်းချုပ်များတွင် အသုံးပြုထားသော ဓါတ်ပုံများအားလုံးသည် ဓါတ်ပုံပြင်ပွဲကာလအတွင်း ဓါတ်ပုံပညာရှင်များ၏ အားထုတ်ရိုက်ကူးထားမှုများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဓါတ်ပုံများတွင်ပါဝင်သူများကို ရိုက်ကူးသူဓါတ်ပုံပညာရှင်များမှတစ်ဆင့် ခွင့်ပြုချက်ရယူထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ခွင့်ပြုချက်အရ ၎င်းတို့၏အမည်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းပြုမည် မဟုတ်ပါ။

ဤအစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးပါသော အောက်ဖော်ပြပါ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီ မ ရေးရာ
တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်